

Flora- en Faunawet

Bescherming omwille van de bescherming of behoud van soorten?

Ruim tien jaar geleden werd een begin gemaakt met de voorbereidingen om een aantal "groene" wetten als Jachtwet, Vogelwet, Wet bedreigde uitheemse diersoorten, te vervangen door één nieuwe Flora- en Faunawet. Deze moest de bescherming van de groene ruimte en de daarin levende planten en dieren regelen. Het werd een lijdensweg. Nadat de Raad van State al eens een wetsvoorstel naar de prullenmand had verwezen, beëindigde kamervoorzitter Piet Bukman op donderdagmiddag 21 oktober j.l. de stemming over de 120 amendementen en was de Flora- en Faunawet een feit.

Daarmee kwam een eind aan een discussie die vooral de laatste jaren helemaal niet meer over de flora en fauna, maar bijna uitsluitend over de jacht ging. Toen, tien jaar geleden, de Tweede Kamer verzocht om het aantal 'groene' wetten te vervangen door één wet die alle zaken op het terrein van plant en dier zou moeten omvatten, kwamen er al ras protesten. Na protesten uit de wereld van de sport- en beroepsvisserij bleek al spoedig dat de Visserijwet er buiten gehouden zou worden. Ook een gedeelte van de Natuurbeschermingswet is uiteindelijk gehandhaafd als zelfstandige wet. We

kunnen ons afvragen of de beoogde integratie dan ook werkelijk is bereikt.

Zodra ook de Eerste Kamer de wet zal hebben aanvaard, moet blijken of de nieuwe wet een verbetering is. Er zijn twijfels.

Nederland is niet alleen het dichtstbevolkste land van Europa, maar tot veler verbazing eveneens het wildrijkste land van Europa. Dat komt omdat de in het wild levende dieren profiteren van de gunstige ligging van ons land, veel voedsel kunnen vinden

Konijnen blijven bejaagbaar

Wildschade aan fruitbomen

op het boerenland en bovendien goed beheerd worden.

De talrijke particuliere landgoederen en buitenplaatsen die in de loop der geschiedenis door hun eigenaren vaak werden gesticht en vervolgens ingericht om er te kunnen jagen, worden thans door de natuurbeschermingsorganisaties als monumenten gekoesterd. Niet zelden vindt men juist daar bijzondere planten en is ook het wild nog steeds in groten getale aanwezig.

Maar ook de cultuurgronden van de agrariërs, die vaak verketterd worden wegens hun aandeel in de verzuring en verdroging, herbergen een rijkdom aan in het wild levende dieren, omdat die daar hun voedsel zoeken. Er kan dan ook gesteld worden dat het goed gaat met het Nederlandse wild.

Wild

Het aantal reeën is de laatste 40 jaar vertienvoudigd en bedraagt momenteel ca. 52.000 stuks, terwijl het aantal hier overwinterende ganzen de laatste tien jaar is gestegen van 100.000 tot bijna een miljoen. Verder leven in ons land o.a. 1,5 miljoen eenden en 3,5 miljoen houtduiven en nog eens 600.000 hazen, om over de konijnen maar niet te spreken.

Toch is de ruimte voor al deze dieren door het bouwen van industrieterreinen, huizen, wegen enz. steeds kleiner geworden. Om dit verlies aan leefgebied op te vangen hebben de gezamenlijke wildbeheerders in ons land o.a. 300 km houtwallen, 500 poelen en 850 ha fauna-akkers aangelegd en honderden kilometers slootkanten, bermen en perceelranden wildvriendelijk ingericht. In geld uitgedrukt bedraagt deze vrijwillig verrichte bijdrage aan de natuur ongeveer een half mil-

jard gulden. Deze rijke fauna moet echter onderhouden worden om een zeker evenwicht te bewaren, ziektes onder de dieren te voorkomen en er voor te zorgen dat de wildschade voor de land-, tuin- en bosbouwers beperkt blijft. Bovendien dient te worden voorkomen dat soorten als vossen, kraaien en eksters de kwetsbare weidevogels en bodembroeders al te zeer in hun bestaan bedreigen.

Goed faunabeheer vereist dat er adequaat en snel kan worden opgetreden als dat nodig is in het belang van flora en fauna. De Flora en Faunawet voert echter een ingewikkeld en overbodig vergunningstelsel in die dit succesvolle wildbeheer frustreert.

Jachtwet

De huidige Jachtwet dateert van de vijftiger jaren en is sindsdien regelmatig aangepast aan de veranderende opvattingen. In deze wet wordt het recht om te jagen gekoppeld aan het eigendom van de grond. Iemand die wil gaan jagen moet het jachtrecht pachten op minimaal 40 ha grond en vervolgens moet hij het verplichte jachtexamen afleggen. Als hij van onbesproken gedrag is en zich heeft verzekerd, kan hij

een jachtakte verkrijgen.

Met de Jachtwet is beoogd zowel de natuur te beschermen als wildschade en -overlast tegen te gaan. Binnen deze doelstelling wordt bereikt dat de belangen van de jacht overeenstemmen met die van de natuurbescherming, maar toch moet ook rekening worden gehouden met de landbouwbelangen. Jagers hebben aan de ene kant de plicht om de wildstand in stand te houden en anderzijds moeten ze voorkomen dat het wild schade of overlast veroorzaakt.

Het jagen gebeurt vrijwel zonder uitzondering in wildbeheereenheden (WBE's): samenwerkingsverbanden van jagers die op een oppervlakte van 5.000 tot 15.000 ha het beheer voeren. Ze leggen dit vast in een wildbeheerplan. WBE's werken in de praktijk samen met de politie, waterschappen, gemeentelijke en provinciale overheden, Staatsbosbeheer, IVN en dergelijke. Hun toezichthouders zorgen voor een oog- en oorfunctie in het buitengebied en vullen daarmee de lacune op die is ontstaan toen na de reorganisatie van de politie het buitengebied niet meer als prioriteit werd genoemd.

Grofweg kan gesteld worden dat

Veegschade door grofwild

in de Jachtwet staat dat er gejaagd kan worden op een aantal met name genoemde soorten in een met name genoemde tijd, tenzij daar bezwaren tegen zijn. De Flora- en Faunawet daarentegen gaat er van uit dat alles is beschermd maar dat er bij wijze van uitzondering van dit beschermingsprincipe kan worden afgeweken. In die zin is er sprake van een radicale omwenteling.

Flora- en Faunawet

Onder de Jachtwet kon er gejaagd worden op 29 soorten onder de FF-wet is er nog slechts een wildlijst met zes soorten: haas, konijn, fazant, wilde eend, houtduif en patrijs. De redenen om het aantal bejaagbare soorten terug te brengen tot zes heeft de minister volgens eigen zeggen genomen uit politieke overwegingen en zijn niet gebaseerd op ecologische en populatie-dynamische argumenten. Zeer

waarschijnlijk hebben emotionele uitingen van actiegroepen mede een rol gespeeld.

De patrijs staat weliswaar nog op de wildlijst, maar de jacht er op blijft gesloten tot er weer zo veel zijn dat deze vogel van de rode lijst van bedreigde soorten is verdwenen. Jagers krijgen op deze manier de gelegenheid om hun inspanningen voor toename in aantal van de patrijs beloond te zien.

Kraaien en eksters zullen, net als de mol en de rat, landelijk onbeschermd worden verklaard. De minister is van plan om de vos, de zilvermeeuw, meerkoet, mus, holenduif en Turkse tortel op een provinciale lijst van onbeschermden soorten te plaatsen. Het is echter ook mogelijk dat voor deze soorten ontheffing wordt verleend aan WBE's, die onder de nieuwe wet Faunabeheereenheden (FBE's) genoemd worden, wegens het bestrijden van schade. Reeën, herten, wilde zwijnen en moeflons worden straks geen

grofwild meer genoemd, maar zullen vallen onder de beschermde fauna. In het kader van populatiebeheer en om schade aan land- en bosbouw te bestrijden kunnen FBE's vergunning voor afschot aanvragen.

Ganzen en smienten, beide soorten die in de winter voor grote schade aan landbouwgewassen kunnen zorgen, mogen slechts bestreden worden op grond van een aan te vragen provinciale ontheffing en op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd wildbeheerplan.

Faunabeheereenheden dragen voortaan nog slechts de verantwoording over de zes bovengenoemde wildsoorten. Voor de overige soorten is de overheid zorgplichtig.

Bureaucratie

Veel zal afhangen van de snelheid waarmee de provinciale ambtelijke molens zullen malen. Sommigen vrezen het ergste. Wat wordt de gang van zaken?

Een boer in het noorden van Friesland krijgt midden in de winter last van ganzen die het op zijn wintertarwe hebben voorzien. Hij vraagt bij de provincie een vergunning aan voor afschot. Deze aanvraag moet voortaan openbaar worden gemaakt. De Noord Friese Vereniging ter Bescherming van Alles Wat Vliegt maakt bezwaar omdat zij vindt dat de ganzen recht op leven hebben.

De provincie behandelt het bezwaarschrift zorgvuldig en schakelt een aantal deskundigen in. Dezen komen, keurig binnen de door de wet genoemde termijn van acht weken, tot de conclusie dat afschot nodig is. Gedeputeerde Staten dragen de ambtenaren op de vergunning te verstrekken. Als die na tien weken bij de boer op de deurmat valt, zijn de ganzen al lang weer in Siberië met achterlating van een kaalgevreten akker.

Een andere zaak die nog voor veel rechtszaken kan zorgen is het schrappen uit de FF-wet van de bepaling dat schade die ver-

oorzaakt wordt door dieren afkomstig uit een natuurgebied door de eigenaar van dat gebied vergoed moet worden.

Een tuinder wiens rozenkwekerij ligt naast een natuurgebied waarvan de beheerder heeft bepaald dat er niet gejaagd mag worden, kan al snel last krijgen van de daar levende reeën die het hebben voorzien op zijn rozen. Tot nu toe is het zo dat die tuinder de door hem geleden schade kan verhalen op de beheerder. Deze is immers als jachthouder verantwoordelijk voor de schade die wordt veroorzaakt door in zijn veld levend wild.

In de praktijk gebeurde dit regelmatig rondom gebieden van natuurbeschermingsorganisaties.

Die moesten op deze manier vaak opdraaien voor het betalen van duizenden guldens schadevergoeding.

In de FF-wet is dit artikel uit de wet geschrapt. Dat betekent dat de tuinder door middel van het voeren van een civiele procedure moet bewijzen dat de schade in-

Ganzen richten per jaar voor miljoenen guldens schade aan

derdaad is aangericht door dieren afkomstig uit het betreffende natuurgebied. Is dit bij reeën al moeilijk, bij vliegend wild is dat bewijs juridisch nauwelijks te leveren. Trouwens, de schadeproblematiek moet nog bij Algemene Maatregelen van Bestuur worden vastgesteld.

Ontevreden

Veel betrokkenen zijn ontevreden met deze wet. Voor de een gaat de bescherming niet ver genoeg, voor de andere veel te ver. Terreineigenaren voelen het als een beperking van hun eigendomsrecht als ze op bepaalde soorten niet meer mogen jagen of het jachtrecht voortaan tegen minder hoge pachtprizen moeten verhuren. Boeren vrezen nu al dat de schadeproblematiek nog veel groter zal worden. Bovendien zit de wet niet goed in elkaar zoals J.H. van Gelderen,

Kerngegevens Jacht Europa							
Land	Oppervlakte (km ²)	aantal inwoners (miljoen)	bevolkingsdichtheid (bew./km ²)	aantal jagers	% bevolking	verh. (1:)	aantal soorten
België	31.000	10,1	332	29.000	0,3	348	38
Denemarken	43.000	5,2	121	176.000	3,4	30	48
Duitsland	357.000	81	226	333.641	0,41	242	47
Griekenland	132.000	10,4	79	295.000	2,83	35	36
Spanje	505.000	39,1	78	1.500.000	3,83	26	39
Frankrijk	544.000	57,6	106	1.650.000	2,86	35	13+
Ierland	70.000	3,6	51	120.000	3,3	30	24
Italië	301.000	57	190	925.000	1,62	61	55
Luxemburg	2.586	0,4	153	2.200	0,6	160	19
Nederland	33.925	15,5	457	33.000	0,2	470	19 straks 6?
Oostenrijk	84.000	8,0	96	109.918	1,37	72	45+
Portugal	92.000	9,9	107	243.000	2,45	40	12+
Finland	337.000	5,1	15	294.800	5,78	17	51
Zweden	450.000	8,8	20	322.000	3,65	27	59
Verenigd Kon.	244.000	58,4	239	625.000	1,07	93	33
Zwitsersland	41.284	7	167	30.000	0,5	230	33+
Noorwegen	324.000	4,3	13	170.000	4	22	16+
Slowenië	20.255	2	94	23.000	1,16	84	16
Slowakije	49.034	5,4	110	47.000	0,87	115	20+
Tsjechië	78.866	10,3	130	112.000	1,08	92	29+

+ meer soorten bejaagbaar. Opgave geeft beperkt aantal of alleen categorieën, bijvoorbeeld eenden en ganzen

gerechtsauditeur bij de Hoge Raad in het Nederlands Juristen Blad van 3 oktober 1997 schreef. Zijn conclusie daarin luidt: "Geconstateerd moet worden dat het wetsvoorstel oneigenlijk is gemotiveerd en onvoldoende doordacht is uitgewerkt."

Ook de Federatie van Particulier Grondbezit is niet blij met de wet. Zij vindt het beleid in strijd met het door de Minister van LNV ingezette beleid om particulieren meer bij het natuur- en landschapsbeleid te betrekken. Zij vreest bovendien dat door deriving van jachtinkomsten het toezicht in het buitengebied verder zal worden verminderd.

De werkgroep Regelgeving van de vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming vreest dat de ingewikkelde regelgeving de motivatie om iets aan handhaving te doen, niet stimuleert. Zij vindt dat de volksvertegenwoordiging meer doordrongen moet raken van de handhaafbaarheid van de milieuregelgeving.

De Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) heeft er nooit onduidelijkheid over laten bestaan dat wat haar betreft de Jachtwet niet vervangen hoefde te worden. In een democratie beslist echter de politiek.

Bij de behandeling van de FF-wet heeft de Tweede Kamer zich in

meerderheid uitgesproken vóór handhaving van de benuttingsjacht op de zes soorten. Een amendement van Groenlinks om ook deze jacht te verbieden werd met grote meerderheid verworpen. De vruchteloze discussies zijn hiermee eindelijk afgesloten. Bovendien zijn de faunabeheer-eenheden in de wet opgenomen als samenwerkingsverbanden van jachthouders. Hiermee heeft de jacht een politiek draagvlak gekregen.

Afgesproken is dat deze nieuwe Flora- en Faunawet over vijf jaar zal worden geëvalueerd. Dan zal blijken of de natuur er baat bij heeft.